

ЕВРОПЕЙСКА КОНВЕНЦИЯ

за признаване и изпълнение на решения за упражняване на родителски права и възстановяване упражняването на родителските права

Ратифицирана със закон, приет от 39-то НС на 26.02.2003 г. - ДВ, бр. 21 от 7.03.2003 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 104 от 28.11.03.2003 г., в сила от 1.10.2003 г.

Държавите - членки на Съвета на Европа, подписали тази конвенция, като признават, че в държавите - членки на Съвета на Европа, интересите на децата са от решаващо значение при взимането на решения за упражняване на родителските права;

като имат предвид, че предприемането на мерки за улесняване признаването и изпълнението на решенията за упражняване на родителските права ще позволи да се осигури по-добра защита на интересите на децата;

като считат, че е желателно за тази цел да се подчертае, че правото на лични отношения с родителите е нормална последица от упражняването на родителските права;

като констатират нарастващия брой на случаите, в които деца неправомерно се прехвърлят през международните граници, и срещаните трудности при намирането на решение на проблемите в такива случаи;

в желанието си да въведат подходящи норми, които да позволят възстановяването на родителските права, когато тяхното упражняване е било прекъснато;

убедени в нуждата от предприемане на подходящи мерки за тази цел в съответствие с различните потребности и обстоятелства;

в желанието си да установят правно сътрудничество между техните компетентни органи,

се споразумяха за следното:

Член 1

За целите на тази конвенция:

a. дете е лице независимо от неговото гражданство, което не е навършило **шестнадесет години** и няма право само да определя местопребиваването си според правото на държавата на обичайното си местопребиваване, отечественото си право или вътрешното право на замолената държава;

b. орган е всеки съдебен или административен орган;

c. решение за упражняване на родителски права е всяко решение на орган, което се отнася до грижата за личността на детето, включително правото да се определя местопребиваването му, както и правото на лични отношения с него;

d. неправомерно прехвърляне е прехвърлянето на детето през международна граница в нарушение на решение за упражняване на родителските права над него, което е постановено в договаряща държава и подлежи на изпълнение в такава държава; за неправомерно прехвърляне се счита и:

i. невръщането на дете през международна граница след изтичане на срока на упражняване на правото на лични отношения с детето или на всяко друго

временно пребиваване на територия, различна от тази, където се упражняват родителските права;

ii. прехвърляне, което впоследствие е обявено за незаконно по смисъла на чл. 12.

Глава I - Централни органи

Член 2

1. Всяка договаряща държава посочва централен орган, който изпълнява предвидените в тази конвенция функции.

2. Федералните държави и държавите с повече от една правна система могат да посочат няколко централни органа, като определят правомощията им.

3. За определените по този член централни органи се уведомява Генералният секретар на Съвета на Европа.

Член 3

1. Централните органи на договарящите държави си сътрудничат помежду си и насърчават сътрудничеството между компетентните си органи. Те са длъжни да действат с необходимата бързина.

2. За улесняване прилагането на тази конвенция централните органи на договарящите държави:

a. осигуряват предаването на искания за получаване на сведения, отправени от компетентните органи относно фактически или правни въпроси по висящи производства;

b. взаимно си предоставят при поискване сведения относно приложимото право по отношение упражняването на родителските права и промените в него;

c. взаимно се информират за възможните трудности при прилагане на тази конвенция и полагат усилия в рамките на възможното за отстраняване на пречките за прилагането ѝ.

Член 4

1. Всеки, получил в договаряща държава решение относно упражняването на родителските права и искащ признаването или изпълнението на това решение в друга договаряща държава, може да подаде молба за тази цел до централния орган на всяка договаряща държава.

2. Към молбата се прилагат документите по чл. 13.

3. Сезираният централен орган, ако е различен от централния орган на замолената държава, изпраща документите на този централен орган.

4. Сезираният централен орган може да откаже да се намеси, ако е очевидно, че не са спазени изискуемите от конвенцията условия.

5. Сезираният централен орган уведомява незабавно молителя за движението на молбата му.

Член 5

1. Централният орган на замолената държава предприема незабавно всички мерки, които прецени за необходими, като сезира компетентните органи, ако е необходимо, за да:

a. открие местонахождението на детето;

b. избегне накърняване интересите на детето или молителя, като вземе необходимите за това временни мерки;

c. осигури признаването или изпълнението на решението;

d. осигури предаването на детето на молителя, когато се допуска изпълнение на решението;

e. уведоми молещия орган за предприетите мерки и техните резултати.

2. Когато централният орган на замолената държава има основание да счита, че детето се намира на територията на друга договаряща държава, той изпраща документите директно и незабавно на централния орган на тази държава.

3. С изключение на разходите за репатриране всяка договаряща държава се задължава да не иска заплащане от молителя на разходите за мерките, предприети съгласно ал. 1 на този член от централния орган на тази държава, включително процесуалните такси и разноски и възнаграждението за адвокат, ако е имало такъв.

4. При отказ за признаване или изпълнение, ако централният орган на замолената държава прецени, че следва да удовлетвори молбата на молителя за образуване в тази държава на производството, този орган полага всички усилия, за да осигури представителство на молителя в процеса, при условия не по-малко благоприятни от тези, с които се ползват лицата с постоянно местопребиваване и гражданите на замолената държава, като за целта той може да сезира компетентните си органи.

Член 6

1. Освен случаите, в които заинтересуваните централни органи са уговорили друго, и в случаите на ал. 3 на този член:

a. съобщенията до централния орган на замолената държава се съставят на официалния език или на един от официалните езици на тази държава или се придружават от превод на този език;

b. независимо от това централният орган на замолената държава е длъжен да приема съобщенията, съставени на английски или френски език или придружени с превод на френски или английски език.

2. Съобщенията от централния орган на замолената държава, включително резултатите от извършените проучвания, могат да се съставят на официалния език или на един от официалните езици на тази държава или на френски или английски език.

3. Всяка договаряща държава може да изключи изцяло или частично действието на разпоредбата на ал. 1, буква "b" на този член. Когато договаряща държава е направила тази резерва, всяка друга договаряща държава може също да я прилага по отношение на тази държава.

Глава II - Признаване и изпълнение на решенията и възстановяване упражняването на родителските права

Член 7

Решенията за упражняване на родителските права, постановени в една договаряща държава, се признават и подлежат на изпълнение и във всяка друга договаряща държава, ако подлежат на изпълнение в държавата по произход на решението.

Член 8

1. В случай на неправомерно прехвърляне централният орган на замолената държава незабавно предприема необходимите мерки за връщане на детето, когато:

a. към момента на подаване на молбата в държавата, където е постановено решението, или към датата на неправомерното прехвърляне, ако то е

предшествашо, детето и неговите родители са имали единствено гражданството на тази държава и обичайното местожителство на детето е било в същата държава; и

b. молбата за връщането на детето е подадена пред централен орган в срок от шест месеца от датата на неправомерното прехвърляне.

2. Ако в съответствие с правото на замолената държава изискванията на ал. 1 от този член не могат да бъдат изпълнени без намесата на съдебен орган, в съдебното производство не могат да се прилагат основанията за отказ, предвидени в тази конвенция.

3. Ако има официално одобрено от компетентен орган споразумение между лицето, което упражнява родителските права, и друго лице за предоставяне на последното на правото на лични отношения с детето и ако детето, отведено в чужбина, не е върнато в уговорения срок на лицето, което упражнява родителските права, упражняването на родителските права се възстановява съгласно ал. 1, буква "b" и ал. 2 от този член. Същото правило се прилага и по отношение на решение на компетентния орган за предоставяне на това право на лице, което няма родителски права.

Член 9

1. В случай на неправомерно прехвърляне извън случаите по чл. 8 и ако централният орган е бил сезиран в шестмесечен срок от датата на прехвърлянето, признаването и изпълнението не могат да бъдат отказани, освен:

a. когато е постановено решение в отсъствието на ответника или на неговия законен представител и на ответника не е била надлежно връчена или не е била връчена в срок, достатъчен да подготви защитата си, исковата молба или друг равностоен документ; липсата на връчване обаче не може да представлява основание за отказ за признаване или изпълнение, когато ответникът е укрил от лицето, подало исковата молба в държавата по произход, местонахождението си;

b. когато е постановено решение в отсъствието на ответника или на неговия законен представител, компетентността на органа, постановил решението, не е:

i. по обичайното местопребиваване на ответника; или

ii. по последното общо обичайно местопребиваване на родителите на детето, като поне един от родителите все още има обичайното си местопребиваване там; или

iii. по обичайното местопребиваване на детето;

c. когато решението е несъвместимо с решение относно упражняване на родителските права, което е влязло в сила в замолената страна преди прехвърлянето на детето, освен ако обичайното местопребиваване на детето е било в молещата страна през годината, предхождаща прехвърлянето му.

2. Ако не е подадена молба до централен орган, разпоредбите на ал. 1 на този член се прилагат аналогично и когато признаването и изпълнението са поискани в шестмесечен срок от неправомерното прехвърляне.

3. Чуждестранното решение не може да бъде разглеждано по същество при никакви обстоятелства.

Член 10

1. Извън случаите по чл. 8 и 9 признаване и изпълнение може да бъде отказано не само на основанията, предвидени в чл. 9, но и на някои от следните основания:

a. ако се установи, че последиците от решението са явно несъвместими с основни принципи на правото в областта на семейството и децата в замолената държава;

b. ако се установи, че поради промяна на обстоятелствата, включваща изтекъл срок, но невключваща смяна на местопребиваване на детето вследствие на неправомерно прехвърляне, последиците от първоначалното решение вече явно не са в съответствие с интересите на детето;

c. ако към момента на започване на процедурата в държавата по произход:

i. детето е било гражданин на замолената държава или е имало обичайно местопребиваване в тази държава и такава връзка не е съществувала с държавата по произход;

ii. детето е било гражданин както на държавата по произход, така и на замолената държава и е имало обичайно местопребиваване в замолената държава;

d. ако решението е несъвместимо с решение, постановено в замолената държава или в трета държава, като същевременно е изпълняемо в замолената държава по процедура, започнала преди подаването на молбата за признаване или изпълнение, и ако отказът е в съответствие с интересите на детето.

2. В същите случаи процедурата за признаване или изпълнение може да бъде спряна на някое от следните основания:

a. ако първоначалното решение е предмет на редовно обжалване;

b. ако в замолената държава има висяща процедура, свързана с упражняването на родителските права, която е започнала, преди да започне процедурата в държавата по произход;

c. ако друго решение относно упражняване на родителските права е предмет на процедура по изпълнението или на друга процедура по признаването на това решение.

Член 11

1. Решения относно правото на лични отношения и диспозитиви на решения, свързани с упражняването на родителските права, които се отнасят до правото на лични отношения, се признават и подлежат на изпълнение при същите условия като други решения, свързани с упражняването на родителските права.

2. При всички случаи компетентният орган на замолената държава може да определя условията за осъществяване и упражняване на правото на лични отношения, като се държи сметка по-специално за ангажиментите, поети от страните по този въпрос.

3. Когато няма постановено решение относно правото на лични отношения или когато е отказано признаване или изпълнение на решението за упражняване на родителските права, централният орган на замолената държава може да поиска от нейните компетентни органи да се произнесат с решение относно правото на лични отношения по молба на лицето, претендиращо това право.

Член 12

Когато към датата на прехвърляне на дете през международна граница няма подлежащо на изпълнение решение относно родителските права, постановено в договаряща държава, разпоредбите на тази конвенция се прилагат по отношение на всяко последващо решение, постановено в договаряща държава по искане на всяко

заинтересовано лице, което се отнася до упражняването на родителските права над това дете, и обявява прехвърлянето за неправомерно.

Глава III - Производство

Член 13

1. Към молбата за признаване или изпълнение в друга договаряща държава на решение, отнасящо се до упражняване на родителските права, се прилагат:

a. документ, упълномощаващ централния орган на замолената държава да действа от името на молителя или да определи друг представител за тази цел;

b. препис от решението, който удовлетворява необходимите изисквания за вярност с оригинала;

c. когато решението е постановено в отсъствието на ответника или на негов законен представител - документ, доказващ, че му е била надлежно връчена исковата молба или друг равностоен документ;

d. документ, удостоверяващ, че в съответствие с правото на държавата по произход решението е влязло в сила и подлежи на изпълнение;

e. ако е възможно, документ, посочващ вероятното местонахождение на детето в замолената държава;

f. предложения за начина, по който следва да бъде възстановено упражняването на родителските права.

2. Към посочените по-горе документи, ако е необходимо, се прилага превод в съответствие с чл. 6.

Член 14

Всяка договаряща държава прилага опростена и бърза процедура за признаване и изпълнение на решението относно упражняването на родителските права. За тази цел тя трябва да създаде условия искането за екзекватура да може да бъде депозирано с обикновена молба.

Член 15

1. Преди да постанови решение по ал. 1, буква "b" на чл. 10, компетентният орган на замолената държава:

a. се запознава с мнението на детето, освен ако това е практически невъзможно предвид неговата възраст и способност за разбиране; и

b. може да поиска да се проведе подходящо проучване.

2. Разходите за проучванията в договаряща държава са за сметка на органите на държавата, където те се осъществяват.

3. Исканията за проучване и резултатите от тях могат да бъдат изпращани до съответния компетентен орган чрез централните органи.

Член 16

За целите на тази конвенция не се изисква легализация или друга подобна формална процедура.

Глава IV - Резерви

Член 17

1. Всяка договаряща държава може да направи резерва, че в случаите по чл. 8 и 9 или по само по един от тези членове признаване и изпълнение на решенията, свързани с упражняването на родителските права, може да бъде отказано на посочените в резервата основания, предвидени в чл. 10.

2. Признаване и изпълнение на решения, постановени в договаряща държава, направила резерва по ал. 1 на този член, може да бъде отказано в друга договаряща държава на някои от допълнителните основания, посочени в тази резерва.

Член 18

Всяка договаряща държава може да направи резерва, че не е обвързана от разпоредбата на чл. 12. Разпоредбите на тази конвенция не се прилагат по отношение на решенията по чл. 12, които са постановени в договаряща държава, направила такава резерва.

Глава V - Други актове

Член 19

Тази конвенция не изключва възможността при признаване и изпълнение на едно решение да се извършва позоваване на друг международен акт, действащ между държавата по произход и замолената държава, или друга правна разпоредба на замолената държава, която не произтича от международно споразумение.

Член 20

1. Тази конвенция не засяга отношенията, които договаряща държава може да има с недоговаряща държава по силата на международен акт, който съдържа разпоредби по въпроси, уредени с тази конвенция.

2. Когато две или повече договарящи държави са уеднаквили законодателството си в областта на упражняването на родителските права или са създали специална система за признаване и изпълнение на решения в тази област или им предстои да направят това, те могат да прилагат помежду си тези закони или тази система вместо конвенцията или част от нея. За да се ползват от тази разпоредба, тези държави уведомяват за решението си Генералния секретар на Съвета на Европа. Всяка промяна или отмяна на това решение също се съобщава с писмено уведомление.

Глава VI - Заключителни разпоредби

Член 21

Тази конвенция е открита за подписване от държавите - членки на Съвета на Европа. Тя подлежи на ратификация, приемане или утвърждаване. Документите за ратификация, приемане или утвърждаване се депозират при Генералния секретар на Съвета на Европа.

Член 22

1. Тази конвенция влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата, на която три държави - членки на Съвета на Европа, са изразили съгласието си да се обвържат с конвенцията в съответствие с разпоредбите на чл. 21.

2. За всяка държава членка, която впоследствие изрази съгласие да се обвърже с конвенцията, тя влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на депозиране на документа за ратификация, приемане или утвърждаване.

Член 23

1. След влизане в сила на тази конвенция Комитетът на министрите на Съвета на Европа може да покани всяка държава, която не е членка на Съвета на Европа, да се присъедини към конвенцията с решение, взето с мнозинството по чл.

20, буква "d" на Статута и с единодушие на представителите на договарящите държави по конвенцията, които имат право да участват в заседанията на Комитета.

2. За всяка присъединила се държава конвенцията влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на депозиране на документа за присъединяване при Генералния секретар на Съвета на Европа.

Член 24

1. Всяка държава може при подписването или депозирането на документа за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване да посочи територията или териториите, на които се прилага тази конвенция.

2. Всяка държава може по всяко време след това чрез декларация, адресирана до Генералния секретар на Съвета на Европа, да разшири приложението на тази конвенция и по отношение на всяка друга територия, посочена в тази декларация. По отношение на тази територия конвенцията влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на получаване на такава декларация от Генералния секретар.

3. Всяка декларация, направена в съответствие с двете предходни алинеи, по отношение на която и да е територия, посочена в тази декларация, може да бъде оттеглена чрез писмено уведомление, адресирано до Генералния секретар. Оттеглянето влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от шест месеца след датата на получаване на такава уведомление от Генералния секретар.

Член 25

1. Държава, която е съставена от две или повече териториални единици и се прилагат различни правни системи в областта на упражняване на родителските права и на признаване и изпълнение на решенията относно упражняването на родителски права, може да декларира при подписването или при депозирането на документа за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване, че тази конвенция ще се прилага спрямо всички нейни териториални единици или една или повече от тях.

2. Такава държава може по всяко време с декларация, адресирана до Генералния секретар на Съвета на Европа, да разшири приложното поле на тази конвенция за всяка друга териториална единица, посочена в тази декларация. По отношение на тази териториална единица конвенцията влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от три месеца след датата на получаване на такава декларация от Генералния секретар.

3. Всяка декларация, направена в съответствие с двете предходни алинеи, по отношение на която и да е територия, посочена в тази декларация, може да бъде оттеглена чрез писмено уведомление, адресирано до Генералния секретар. Оттеглянето влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от шест месеца след датата на получаване на такава уведомление от Генералния секретар.

Член 26

1. По отношение на държава, която има две или повече правни системи с териториално действие в областта на родителските права:

а. отнасянето към правото на обичайното местопребиваване или към националното право на лицето се тълкува като отнасяне към правната система, определена от действащите норми в тази държава, или ако няма такива норми, към правната система, с която заинтересуваното лице има най-тясна връзка;

б. отнасянето към държавата по произход или към замолената държава следва да се тълкува, според случая, за отнасяне към териториалната единица, където е постановено решението, или към териториалната единица, където се иска признаването и изпълнението на решението или се иска възстановяване упражняването на родителските права.

2. Алинея 1, буква "а" на този член се прилага също *mutatis mutandis* към държави, в които действат две или повече правни системи по въпросите за упражняване на родителските права, приложими по отношение на лицата.

Член 27

1. Всяка държава може при подписването или при депозирането на документа за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване да декларира, че ще се възползва от възможността да направи една или повече от резервите, предвидени в ал. 3 на чл. 6, чл. 17 и 18 на тази конвенция. Други резерви не се допускат.

2. Всяка договаряща държава, която е направила резерва по предходната алинея, може изцяло или частично да я оттегли с писмено уведомление, адресирано до Генералния секретар на Съвета на Европа. Оттеглянето влиза в сила от датата на получаването на това уведомление от Генералния секретар.

Член 28

След изтичане на третата година от датата на влизане в сила на тази конвенция и по своя собствена инициатива по всяко време след този срок Генералният секретар на Съвета на Европа кани представителите на централните органи, посочени от договарящите държави, да се срещнат с цел да проучат и улеснят действието на конвенцията. Всяка държава - членка на Съвета на Европа, която не е страна по конвенцията, може да бъде представлявана от наблюдател. За работата на всяко от тези заседания се изготвя доклад, който се предоставя за сведение на Комитета на министрите към Съвета на Европа.

Член 29

1. Всяка държава може по всяко време да денонсира тази конвенция с писмено уведомление, адресирано до Генералния секретар на Съвета на Европа.

2. Денонсирането влиза в сила на първия ден от месеца, следващ изтичането на период от шест месеца след датата на получаване на такова уведомление от Генералния секретар.

Член 30

Генералният секретар на Съвета на Европа уведомява държавите - членки на Съвета на Европа, и всяка държава, присъединила се към тази конвенция, за:

- а. всяко подписване;
- б. депозирането на всеки документ за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване;
- в. всяка дата на влизане в сила на тази конвенция в съответствие с чл. 22, 23, 24 и 25;

d. всеки друг акт, уведомление или съобщение, отнасящи се до тази конвенция.

В уверение на което долуподписаните, надлежно упълномощени за това, подписаха тази конвенция.

Съставена в Люксембург на 20 май 1980 г. на английски и френски език, като и двата текста имат еднаква сила, в един екземпляр, който се депозира в архивите на Съвета на Европа. Генералният секретар на Съвета на Европа изпраща заверени копия от нея на всяка държава - членка на Съвета на Европа, и на всяка държава, поканена да се присъедини към тази конвенция.